

Passie van de Stemmen

30/04 — 08/05/2022

quis dei Agnus dei
Maria zart son edler Art. ein Ros ohn aller Dornen.

Du hast mit Macht herwiederbracht. das oer lang war ver loren.

qui tol lis pecca ta
durch Adas fall Dir hat die Wahl. Sanctt Gabriel versprochen.

mun di qui tollis peccata mun di do na nobis
Gilt das nit werd mei Sünd z Schuld. den tra Trost ist. wo du nit bist. Barmherzig
gesprochen. Er wird mir huld.

pa cem do na no bis pa cem pa cem
teit erwerben. am letzten End. Son mir in meinem Sterben.
Büt dich nit werd.

Passie van de Stemmen

*De Alamire Foundation staat
onder de Hoge Bescherming
van Hare Majesteit
Koningin Mathilde van België*

	Woord vooraf	2
30/04	Huelgas Ensemble	5
4/05	Cappella Pratensis	15
6/05	Ratas del viejo Mundo	27
8/05	Currende	35
8/05	Vredesbeiaard	45
4-7/05	International Conference	51
	Partners	59
	Praktische informatie	60

Woord vooraf

Beste luisteraar,

Tijdens de – uitzonderlijk! – tweede vierdaagse van deze elfde festivaleditie van *Passie van de Stemmen* staat de polyfonie opnieuw centraal. Namens 30CC en de Alamire Foundation heet ik u van harte welkom om samen met ons muziek te herontdekken die sinds eeuwen niet meer heeft geklonken en composities te beluisteren in een nieuwe lezing.

Leuven en polyfonie zijn sinds jaar en dag met elkaar verbonden. De muziek die in de tijd van de Vlaamse primitieven in de stad te horen was, weerklinkt vandaag opnieuw – in harmonie met de gerestaureerde architectuur van de Abdij van Park. In het Gastenkwartier en in de poortgebouwen waar het Huis van de Polyfonie en de Library of Voices zijn ondergebracht, voert de Alamire Foundation onderzoek naar muziek uit de Lage Landen. Daarbij combineert de Foundation wetenschappelijk onderzoek met verdiepend praktijkonderzoek in samenwerking met ensembles uit binnen- en buitenland. Tijdens het festival presenteren ervaren musici en jonge uitvoerders deze onderzoeksresultaten. Zo brengen ze muzikaal erfgoed van eeuwen geleden weer tot leven voor het publiek van vandaag en is de cirkel van geschreven bron tot klinkende uitvoering rond.

Net als de Franco-Vlaamse polyfonisten in hun tijd zijn de ensembles die aan bod komen prominent aanwezig op de Europese podia. *Passie van de Stemmen* brengt tijdens deze editie schitterende muziek uit de Lage Landen en polyfone meesterwerken gecomponeerd voor Rome, Napels, Londen en Wenen.

Huelgas Ensemble bijt de spits af met werk van Soriano, één van Palestrina's meest prestigieuze discipelen. Ratas del viejo Mundo focust zich op het chiaroscuro (clair-obscur) in Italiaanse stijl en legt de link tussen het stralende Parma en de componisten hier in het 'donkere' Noorden. Currende verlegt onze focus naar de universeel vereerde maagd Maria. In 1457, het jaar waarin Dirk Bouts zich in Leuven vestigde, werd Jacob Obrecht geboren, één van de meest getalenteerde en bejubelde componisten van zijn generatie. Cappella Pratensis brengt zijn *Missa Maria zart*, zowat de langste en indrukwekkendste polyfone miscompositie uit zijn hele repertoire.

Dat wij voor de elfde keer op rij ons festival mogen onderbrengen in het prachtige, historische patrimonium van de Stad Leuven, biedt een enorme meerwaarde. Dat wij dat mogen doen samen met onze partners, zorgt ervoor dat wij allen er hier in de beste omstandigheden van kunnen genieten.

Graag dank ik onze partners 30CC en de Abdij van Park voor de bijzonder goede samenwerking. De steun van KU Leuven, Stad Leuven en de Vlaamse Gemeenschap wordt eveneens uitermate gewaardeerd. En tot slot, dank aan alle medewerkers, inleiders, vrijwilligers, vrienden, aan de ensembles en de gedreven musici, en aan u, ons gewaardeerde publiek. Geniet van al dat moois!

Hartelijk,

Bart Demuyt
Algemeen directeur Alamire Foundation
Curator *Passie van de Stemmen*

30/04

Huelgas Ensemble

Abdij van Park, kerk, 20.30 u
Concert

Rome versus Napels: Francesco
Soriano en tijdgenoten

Rome versus Napels: Francesco Soriano en tijdgenoten

Het programma van deze avond confronteert de klassieke polyfone muziekcultuur van Rome met de avant-gardistische madrigaalkunst van Napels.

Rome was rond de eeuwwisseling naar de zeventiende eeuw nog steeds het middelpunt van de hoogontwikkelde imitatie- en cantus firmuspolyfonie zoals die door Giovanni Pierluigi da Palestrina (1525-1594) tot een laat hoogtepunt werd gebracht. Deze compositiestijl was nog steeds geënt op de polyfone idealen van de Franco-Vlaamse componisten. Wat niet verwonderlijk was: de leraren van Palestrina waren Picardiërs (Robin Mallapert en Firmin Lebel), een aantal zangers van de Sixtijnse Kapel waren Frans-Vlamingen en het geestelijke repertoire dat in Rome te horen was, droeg nog steeds de stempel van de noordelijke polyfonie.

Na de dood van Palestrina was het zijn meest begaafde en eigenzinnige leerling, Francesco Soriano (1548-1621), die de stijl van zijn meester tot aan zijn dood verdedigde. Soriano was een enfant terrible dat er bijvoorbeeld niet voor terugschrok om het meest beroemde werk van zijn leermeester, de zesstemmige *Missa Papae Marcelli*, te bewerken voor acht stemmen. Palestrina heeft – zo blijkt uit zijn brieven – steeds de hand boven het hoofd van Soriano gehouden en dat was kennelijk nodig, gezien het wispelturig karakter van zijn pupil.

Het polyfone meesterschap van Soriano blijkt al uit de eerste twee werken van deze avond, genomen uit zijn verzameling *Canoni et Oblighi sopra l'Ave Maris Stella*, die in 1610 in Rome werd uitgegeven. In maar liefst 133 drie- tot achtstemmige variaties op de gregoriaanse hymne *Ave maris stella* – die onveranderlijk in lange breviswaarden in de tenorpartij verschijnt – toont Soriano hier zijn contrapuntische verbeeldingskracht, meestal gegoten in de obligo-vorm. Hierin legt de componist vooraf 'verplichte' eigenschappen of beperkingen vast

die de stemmen van het contrapunt rond de gregoriaanse melodie in acht dienen te nemen. In het eerste werk van deze avond moet naast het *Ave maris stella* één stem de adventshymne *Conditio alme siderum* zingen; in de tweede vierstemmige oblige moet eerst de sopraan en daarna de bassus chromatisch opgebouwd zijn.

Een van de hoogtepunten van Soriano's oeuvre is onbetwistbaar zijn zesstemmige mis op het hexachord ut-re-mi-fa-sol-la. De mis, die deze avond integraal wordt uitgevoerd, is volledig gebaseerd op de toonladder van zes tonen die steeds in lange notenwaarden in diverse stemmen wordt geciteerd. Het contrapunt rond deze melodie toont een onuitputtelijke harmonische en melodische vindingrijkheid die een culminatiepunt bereikt in het achtstemmige tweede Agnus Dei waarin de toonladder als tweestemmige canon verborgen zit.

Soriano's kunst heeft van Rome het laatste bastion gemaakt waarin de polyfone idealen van de zestiende eeuw voor een laatste maal de meerstemmigheid bepaalden, te midden van nieuwe stromingen zoals de dubbelkorigheid die overigens ook door Soriano werd beoefend.

In precies dezelfde tijdspanne als Soriano's productieve jaren leefde er op nauwelijks 240 km van Rome, in Napels, een totaal nieuwe meerstemmige cultuur onder de vorm van het madrigaal. Het is in Napels dat componisten experimenteerden met chromatiek en er tonaal-vreemde akkoorden te horen waren, het ene al gedurfder en decadenter dan het andere. Deze stijl zou twee generaties lang het muzikale visitekaartje van de stad vormen.

Vanavond is deze stijl vertegenwoordigd door drie van de talrijke componisten die kapelmeester of hofcomponist waren bij de vele adellijke en aristocratische families in de Napolitaanse palazzi; het Palazzo San Severo was het beroemdste.

Scipione Lacorcia (ca.1580-na 1520), Giovanni de Macque (ca.1548-1624) en Giuseppe Palazzotto e Tagliavia (ca.1583-na 1653) hadden één doel gemeen: een 'nieuwe' taal ontdekken waarin de grenzen van tonaliteit

en extreme woordschilderingen werden afgetast – en dikwijls overschreden. Deze Napolitaanse generaties waren de avant-gardistische boegbeelden van een stijl die het *varietas*-principe hoog in haar vaandel droeg, met verrassende melodische intervallen, verregaande modulaties (tot sol bemol klein) en tot dan toe ongekende akkoordopeenvolgingen. In *Stravagante pensiero* (alleen de titel al ...) gebruikt Lacorcia een do-kruis-groot akkoord (cis-eis-gis) op de woorden 'estrema durezza'. Palazzotto schrikt er niet voor terug om op 'toglie' een si-bemol-groot akkoord te laten volgen door een akkoord dat integraal een halve toon hoger ligt.

Zo een liedje kon niet blijven duren: nog extremer kon deze beweging niet gaan, en de volgende generaties (o.a. Monteverdi) zullen de chromatische elementen daar waar het past overnemen, maar laten de eigenzinnige, narcistische karaktertrekken van deze waan aan zich voorbijgaan.

Paul Van Nevel

30/04

Abdij van Park, kerk
20.30 u

Concertinleiding door Frederic Delmotte, Abdij van Park, kerk (19.30 u)

Huelgas Ensemble

Paul Van Nevel artistieke leiding
Axelle Bernage cantus
Helen Cassano cantus
Hannah Ely cantus
Maud Gnidzaz cantus
Paul Bentley-Angell tenor
Olivier Coiffet tenor
Bernd Oliver Fröhlich tenor
Loïc Paulin tenor
Tom Phillips tenor
Matthew Vine tenor
Roland Faust bas
Frederik Sjollem bas

Het Huelgas Ensemble, opgericht in 1971 door zijn artistiek leider Paul Van Nevel, is een van de meest gerenommeerde ensembles voor het polyfone repertoire van de middeleeuwen en de renaissance. Al meer dan vijftig jaar brengen zij dit muzikale Europese erfgoed voor een wereldwijd publiek, en dit via concerten, cd- en radio-opnames en publicaties. Het ensemble staat vooral bekend om zijn innovatieve programmering van onbekende meesterwerken, waarbij het zijn publiek telkens weer begeestert met verrassende invalshoeken en puurste intonatie.

Het Huelgas Ensemble trad op in alle internationale grote muziekcentra en -festivals, waaronder het Lincoln Center (New York), Cité de la Musique (Parijs), Berliner Philharmonie, Fundação Calouste Gulbenkian (Lissabon), *BBC Proms* (Londen), Warsaw Philharmonic, BOZAR (Brussel), *Festival Oude Muziek Utrecht* en *Laus Polyphoniae* (Antwerpen). De bekroonde discografie van het Huelgas Ensemble omvat ruim 120 opnamen van vocale en instrumentale werken uit de 12de tot de 17de eeuw.

Paul Van Nevel studeerde aan het Maastrichtse Conservatorium en aan de Schola Cantorum Basiliensis te Basel, waar hij in 1971 het Huelgas Ensemble oprichtte. Als artistiek directeur van het ensemble geniet hij ook bekendheid als dirigent, cultuurhistoricus en autoriteit op het gebied van vroege notatiekunde en interpretatie. De publicaties van Paul Van Nevel bevatten onder meer werken over Johannes Ciconia, Nicolas Gombert en de stad Lissabon. In 2018 verscheen zijn boek *Het landschap van de polyfonisten: de wereld van de Franco-Flamands 1400-1600*, dat in 2019 bekroond werd met de Luc Verbekeprijs.

www.huelgasensemble.be

Rome versus Napels: Francesco Soriano en tijdgenoten

Obligo LXXXIX sopra l'Ave maris stella con hinno dell'advento a 6

Francesco Soriano (1548-1621)

Obligo LXVIII sopra l'Ave maris stella dove il soprano allude al cromatico a 4

Francesco Soriano

Missa super voces musicales sex vocum – Kyrie

Francesco Soriano

O miseria d'amanti a 5

Scipione Lacorcia (ca.1580-na 1620)

Missa super voces musicales sex vocum – Gloria

Francesco Soriano

La mia doglia s'avanza a 5

Giovanni de Macque (ca.1548-1624)

Missa super voces musicales sex vocum – Credo

Francesco Soriano

Stravagante pensiero a 5

Scipione Lacorcia

Missa super voces musicales sex vocum – Sanctus

Francesco Soriano

Se parti io moro a 5

Giuseppe Palazzotto e Tagliavia (ca.1583-na 1653)

Missa super voces musicales sex vocum – Agnus Dei

Francesco Soriano

Obligo LXXXXIX sopra l'Ave maris stella con hinno dell'advento a 6

Ave maris stella
Dei mater alma
Atque semper virgo
Felix caeli porta.

Gegroet, sterre der zee,
voedstermoeder van God,
voor altijd maagd,
gelukzalige poort tot de hemel.

Tenor:
Conditor alme siderum
Aeterna lux credentium
Christe redemptor omnium
Exaudi preces supplicum.

Tenor:
Heilige schepper van de sterrenhemel,
eeuwig licht voor de gelovigen,
Christus, verlosser van allen,
verhoor de gebeden van de smekelingen.

Obligo LXVIII sopra l'Ave maris stella dove il soprano allude al cromatico a 4

Ave maris stella
Dei mater alma
Atque semper virgo
Felix caeli porta.

Gegroet, sterre der zee,
voedstermoeder van God,
voor altijd maagd,
gelukzalige poort tot de hemel.

Missa super voces musicales sex vocum – Kyrie

Kyrie eleison.
Christe eleison.
Kyrie eleison.

Heer, ontferm u over ons.
Christus, ontferm u over ons.
Heer, ontferm u over ons.

O miseria d'amanti a 5

O miseria d'amanti
Fuggir quel che si brama
E paventar quella beltà che s'ama
Io moro e se cercando
Vò pietà dal mio male
Più de la morte la pietà mortale
Così vò trapassando di pena in pena
E d'un'in altra sorte
Ne scamp'hò dal morir altro che morte.

O ellende van wie bemint:
ontvluchten wat men verlangt
en bang zijn voor de schoonheid waarvan men houdt.
Ik sterf en als ik verlichting
wil zoeken voor mijn lijden,
is de verlichting dodelijker dan de dood zelf.
Zo ga ik van kwaad naar kwaad
en van het ene naar het andere lot
en kan ik niet aan het sterven ontsnappen dan door de dood.

Missa super voces musicales sex vocum – Gloria

Gloria in excelsis Deo.
Et in terra pax hominibus bonae voluntatis.
Laudamus te.
Benedicimus te.
Adoramus te.
Glorificamus te.
Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam.
Domine Deus, Rex caelestis, Deus, Pater omnipotens.
Domine Fili unigenite Iesu Christe.
Domine Deus, Agnus Dei, Filius Patris.
Qui tollis peccata mundi, miserere nobis.
Qui tollis peccata mundi, suscipe deprecationem nostram.
Qui sedes ad dexteram Patris, miserere nobis.
Quoniam tu solus sanctus.
Tu solus Dominus.
Tu solus Altissimus, Iesu Christe.
Cum Sancto Spiritu, in gloria Dei Patris.
Amen.

Eer aan God in den hoge.
En vrede op aarde aan de mensen van goede wil.
Wij loven u.
Wij prijzen u.
Wij aanbidden u.
Wij verheerlijken u.
Wij zeggen u dank voor uw grote heerlijkheid.
Heer God, hemelse Koning, God, almachtige Vader.
Heer, eniggeboren Zoon, Jezus Christus.
Heer God, Lam Gods, Zoon van de Vader.
Gij die wegneemt de zonden der wereld, ontferm u over ons.
Gij die wegneemt de zonden der wereld, aanvaard ons gebed.
Gij die zit aan de rechterhand van de Vader, ontferm u over ons.
Want gij alleen zijt heilig.
Gij alleen de Heer.
Gij alleen de Allerhoogste, Jezus Christus.
Met de Heilige Geest, in de heerlijkheid van God de Vader.
Amen.

La mia doglia s'avanza a 5

La mia doglia s'avanza
Quanto piu la speranza
Oime vien meno
E'l desio si rinfranca
Quanto piu manca
E nel aspro martire
I soverchio dolor non fa morire.

Mijn lijden neemt toe
naarmate de hoop,
helaas, afneemt.
En het verlangen flakkert weer op
naarmate het leed wegdeemstert.
En in de bittere marteling
doet overmatig leed niet sterven.

Missa super voces musicales sex vocum – Credo

Credo in unum Deum,
Patrem omnipotentem,
factorem caeli et terrae,
visibilem omnium et invisibilem.
Et in unum Dominum Iesum Christum,
Filium Dei unigenitum.
Et ex Patre natum ante omnia saecula.
Deum de Deo,
lumen de lumine,
Deum verum de Deo vero.
Genitum, non factum,
consubstantialem Patri,
per quem omnia facta sunt.
Qui propter nos homines,
et propter nostram salutem descendit de caelis.
Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria virgine,
et homo factus est.
Crucifixus etiam pro nobis,
sub Pontio Pilato passus,
et sepultus est.
Et resurrexit tertia die,
secundum Scripturas.
Et ascendit in caelum,
sedet ad dexteram Patris.
Et iterum venturus est cum gloria,
iudicare vivos et mortuos,
cuius regni non erit finis.
Et in Spiritum Sanctum, Dominum et vivificantem,
qui ex Patre Filioque procedit.
Qui cum Patre et Filio simul adoratur,
et conglorificatur,
qui locutus est per Prophetas.
Et in unam sanctam catholicam et apostolicam Ecclesiam.
Confiteor unum baptisma in remissionem peccatorum.
Et expecto resurrectionem mortuorum.
Et vitam venturi saeculi.
Amen.

Ik geloof in één God,
de almachtige Vader,
schepper van hemel en aarde,
van al wat zichtbaar en onzichtbaar is.
En in één Heer Jezus Christus,
eniggeboren Zoon van God.
En voor alle tijden geboren uit de Vader.
God uit God,
licht uit licht,
ware God uit de ware God.
Geboren, niet geschapen,
één in wezen met de Vader,
door wie alles geschapen is.
Die omwille van ons, mensen,
en omwille van ons heil uit de hemel is neergedaald.
En Hij heeft het vlees aangenomen door de Heilige Geest
uit de maagd Maria, en is mens geworden.
Hij werd voor ons gekruisigd,
onder Pontius Pilatus heeft hij geleden,
en is begraven.
En hij is verrezen op de derde dag,
volgens de Schriften.
En hij is opgevaren ten hemel,
zit aan de rechterhand van de Vader.
En Hij zal wederkomen in glorie,
om te oordelen levenden en doden,
aan zijn rijk zal geen einde komen.
En ik geloof in de Heilige Geest, die Heer is en het leven
geeft, die voortkomt uit de Vader en de Zoon.
Die met de Vader en de Zoon
tezamen wordt aanbeden en verheerlijkt,
die gesproken heeft door de Profeten.
En in één heilige katholieke en apostolische Kerk.
Ik belijd één doopsel tot vergiffenis van de zonden.
En ik verwacht de opstanding van de doden.
En het leven van het komend rijk.
Amen.

Stravagante pensiero a 5

Stravagante pensiero
Che scabroso passaggio mi dai
Da dolce gioia à dolor fiero
Ecco languisc'e caggio
Che non vai tec'esser fugace marmo
Ch'ogn'estrema durezza
Precipito s'amor disface e spezza.

Eigenzinnige gedachte,
welk een ruwe overgang doe je mij aan:
van zoete vreugde naar hevig verdriet.
Zie, ik lijd en stort in.
Jij maakt immers zelfs marmer vergankelijk.
Want aan elke extreme hardheid
gaat passionele liefde ten onder.

Missa super voces musicales sex vocum – Sanctus

Sanctus, Sanctus, Sanctus
Dominus Deus Sabaoth.
Pleni sunt caeli et terra gloria tua.
Hosanna in excelsis.
Benedictus qui venit in nomine Domini.
Hosanna in excelsis.

Heilig, heilig, heilig
de Heer, de God der hemelse machten.
Vol zijn hemel en aarde van uw heerlijkheid.
Hosanna in den hoge.
Gezegend hij die komt in de naam des Heren.
Hosanna in den hoge.

Se parti io moro a 5

Se parti io moro e pur partir conviene
Morrò dunque o mio bene?
E questa dipartita che m'uccidi
Quei che congiunse Amor perche dividi?

Als je weggaat, sterf ik en toch moet je vertrekken.
Zal ik dan sterven, o mijn geliefde?
Het is dit afscheid dat mij doodt.
Waarom, Liefde, scheid je diegenen die je hebt samengebracht?

Missa super voces musicales sex vocum – Agnus Dei

Agnus Dei,
qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.
Agnus Dei,
qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.
Agnus Dei,
qui tollis peccata mundi,
dona nobis pacem.

Lam Gods,
dat wegneemt de zonden der wereld,
ontferm U over ons.
Lam Gods,
dat wegneemt de zonden der wereld,
ontferm U over ons.
Lam Gods,
dat wegneemt de zonden der wereld,
geef ons de vrede.

04/05

Cappella Pratensis

Abdij van Park, kerk, 20.30 u
Concert

Jacob Obrechts *Missa Maria zart*

Jacob Obrechts *Missa Maria zart*

Jacob Obrecht werd geboren in Gent in 1457/58 als zoon van een stadstrompetter. Zijn bewogen carrière bracht hem als kapelmeester op verschillende plekken in de Lage Landen. In 1487-88 verbleef hij een jaar in Ferrara op uitnodiging van de muziekminnende hertog Ercole I d'Este. Nagenoeg twintig jaar later, in 1504, keerde hij terug als kapelmeester van de hertog, maar in de volgende winter stierf Ercole onverwacht en werd Obrecht ontslagen. Aan het eind van diezelfde zomer bezweek ook hij aan de pest.

Het hoofdaandeel van Obrechts bewaarde werken bestaat uit een dertigtal miscycli, bijna alle gebaseerd op bekende cantus firmi. Obrechts inventiviteit in het herwerken van bestaande melodieën levert niet enkel boeiend studiemateriaal op: al tijdens zijn leven werd hij geroemd om zijn vloeiende melodieën en evenwichtige composities. Bovendien stond hij erom bekend op één dag tijd een volledige mis te kunnen componeren.

Het is niet zeker wanneer zijn *Missa Maria zart* tot stand kwam, maar er zijn goede redenen om aan te nemen dat het één van zijn laatste miscomposities betreft. Het gebruik van een eenstemmig Duits devotielied als cantus firmus voor een mis is een unicum in zijn oeuvre. De enige bewaarde bron is een druk die enkele jaren na Obrechts dood in Basel verscheen. Dit laat vermoeden dat het werk in een Duitstalige omgeving tot stand kwam. Op zijn laatste reis naar Ferrara hield Obrecht halt aan het hof van Maximiliaan I in Innsbruck, waar hij – vermoedelijk op Maximiliaans verzoek – betaald werd om minstens één mis te componeren. Hoewel het vermoedelijk niet om de *Missa Maria zart* gaat maar veeleer om Obrechts indrukwekkende *Missa Sub tuum presidium*, blijft het waarschijnlijk dat ook de *Missa Maria zart* tijdens dit verblijf in Innsbruck tot stand kwam.

De *Missa Maria zart* is één van de langste cantus firmusmissen uit Obrechts repertoire, met een duur van ongeveer één uur. Zelfs naar zijn maatstaven gaat het om

een ongebruikelijk ambitieuze, complexe en vindingrijke compositie. Obrecht past in deze mis een werkwijze toe die hem typeert: de melodie ‘Maria zart’ wordt opgedeeld in korte segmenten, in overeenstemming met de opbouw van de melodie in korte zinnen en eenvoudige notenwaarden. De tenorstem (in het midden van het geheel) presenteert in elk misdeel enkele segmenten, steeds in de volgorde waarin ze in de originele melodie voorkomen – eerst in lange notenwaarden, vervolgens sneller in elke sectie. Het laatste segment wordt bereikt in het Hosanna en valt samen met de elevatie van de hostie. Vervolgens wordt de hele melodie in lange notenwaarden gezongen tijdens het Agnus Dei, eerst in de bas (Agnus I) en tot slot – en het best hoorbaar – in de bovenstem (Agnus III). Zelfs in de onderdelen waar de tenor niet zingt (het Christe, de beide duo’s tijdens het Gloria en de trio’s in het midden van elk van de laatste drie delen) is de melodie in verschillende vormen aanwezig, nu eens duidelijk hoorbaar, dan weer slim verborgen.

Omdat het gebruik van de in Basel bewaarde stemboekjes praktische problemen stelt, zingt Cappella Pratensis uit een nieuw, in opdracht van de Alamire Foundation gemaakt koorboek, met de hand geschreven door Marc Busnel. De zangers werden voorbereid op de bijzonder complexe notatie tijdens een labo in het Huis van de Polyfonie op de site van de Abdij van Park.

Fabrice Fitch

Voor deze uitvoering evoceert Cappella Pratensis de liturgische misvorm van de *Missa Maria zart* door terug te grijpen naar het overeenkomstige gregoriaanse misproprium voor een Mariafeest. De keuze van deze gezangen heeft een bijzondere betekenis voor Cappella Pratensis, omdat wij ze zingen uit (een facsimile van) een handschrift uit onze ‘thuisstad’, ’s-Hertogenbosch. Dit handschrift, bekend als de ‘Codex Smijers’, is in het bezit van de Illustere Lieve Vrouwe Broederschap, een paraliturgische organisatie die sedert meer dan 700 jaar verbonden is aan de Sint-Janskerk in deze stad. De muziekcollectie van de Broederschap is een zeldzaam voorbeeld van

een historische bron die nog steeds bewaard wordt in de instelling waarvoor ze werd vervaardigd. De Codex Smijers, gemaakt in het begin van de zestiende eeuw, is ongewoon omdat hij zowel gregoriaans als polyfonie bevat. Door zijn schitterende verluchting en kalligrafie neemt het handschrift in het muzikale erfgoed van de provincie Noord-Brabant een bijzondere plaats in. In overeenstemming met de misvorm in deze bron zingen de uitvoerders het introitus, het graduale, het alleluia en de communio, maar geen offertorium.

Stratton Bull

04/05

Abdij van Park, kerk
20.30 u

Concertinleiding door Pieter Mannaerts, Abdij van Park, kerk (19.30 u)

Cappella Pratensis

Stratton Bull superius en
artistiek leider

Andrew Hallock superius

Tim Braithwaite superius

Lior Leibovici alt

Korneel Van Neste alt

Pieter De Moor tenor

Julian Podger tenor

Grantley McDonald bas

Marc Busnel bas

Fabrice Fitch musicologische
ondersteuning

Marc Busnel kalligrafie
koorboek

De Cappella Pratensis is gespecialiseerd in de muziek van Josquin des Prez (Pratensis) en zijn collega's-polyfonisten uit de vijftiende en zestiende eeuw. Het ensemble brengt doorlopend uitvoeringen met eigen programma's en originele interpretaties, gebaseerd op wetenschappelijk bronnenonderzoek. Zoals in de renaissance gebruikelijk was, staan de zangers van de Cappella rond een centrale muziekstandaard. Zij zingen uit facsimile-uitgaven van originele koorboeken, waardoor een uniek perspectief op het repertoire tot stand komt. Het ensemble werd in 1987 opgericht en staat nu onder de artistieke leiding van zanger en dirigent Stratton Bull.

Naast reguliere concerten in Nederland en België is de Cappella Pratensis te horen op toonaangevende internationale festivals en podia in Frankrijk, Portugal, Duitsland en de Verenigde Staten. De cd-opnames van het ensemble werden bekroond met lovende perskritieken en onderscheidingen, zoals de Diapason d'Or en de Prix Choc.

De Cappella Pratensis deelt haar visie op en benadering van de vocale polyfonie met zowel professionele zangers als amateurs, in masterclasses met multimedia-presentaties, evenals in een jaarlijkse *summer school* tijdens het festival *Laus Polyphoniae* in Antwerpen. Als ensemble in residentie bij de Alamire Foundation werkt de Cappella Pratensis mee aan de valorisatie van, onder andere, de muziekhandschriften uit het atelier van Petrus Alamire.

www.cappellapratensis.nl

Jacob Obrechts *Missa Maria zart*

Maria zart

Anoniem (Duits, 15de eeuw)

Introitus: Salve sancta parens

Gregoriaans

Missa Maria zart – Kyrie & Gloria

Jacob Obrecht (1457/58-1505)

Graduale: Benedicta et venerabilis es

Gregoriaans

Alleluia: Ave Maria

Gregoriaans

Missa Maria zart – Credo

Jacob Obrecht

Prefatio

Gregoriaans

Missa Maria zart – Sanctus

Jacob Obrecht

Pater noster

Gregoriaans

Missa Maria zart – Agnus Dei

Jacob Obrecht

Communio: Beata viscera

Gregoriaans

Agnus Dei Agnus Dei
 Maria zart von edler Art, ein Ros ohn aller Dornen.
 Du hast mit Macht herwiederbracht, das vor lang war verloren.
 qui tol lis peccata
 durch Adams fall Dir hat die Wahl, Sankt Gabriel versprochen.

muni di qui tollis peccata mu di do na nobis
 Hilf das nit werd mei Sünd z Schuld, den toi Trost ist, wo du nit bist, Barmherzig
 gebochen. Erwerb mir huld.
 va cem do na no bis va cem pa cem
 leit erwerben, am letzten End, von mir in meinem Sterben,
 Bitt dich nit werd.

Maria zart

Maria zart,
 von edler Art,
 ein Ros ohn alle Dornen;
 du hast mit Macht
 herwieder bracht
 das vor lang war verloren
 durch Adams Fall.
 Dir hat die Wahl
 Sankt Gabriel versprochen.
 Hilf dass nit werd gerochen
 mein Sünd und Schuld;
 erwirb mir Huld,
 denn kein Trost ist
 wo du nit bist,
 Barmherzigkeit erwerben.
 Am letzten End
 bitt dich nit wend
 von mir in meinem Sterben.

Zachtmoedige Maria,
 edel van aard,
 een roos zonder alle doornen;
 gij hebt met kracht
 teruggebracht
 wat lang verloren was
 door Adams zondeval.
 Uw uitverkiezing heeft
 de heilige Gabriël u beloofd.
 Help opdat mijn zonde en schuld
 mij niet worden aangerekend;
 bekom voor mij genade
 – want waar gij niet zijt,
 is er geen troost –
 zodat mij barmhartigheid wordt betoond.
 Op het einde van mijn leven,
 zo bid ik u, wend u dan niet
 van mij af wanneer ik sterf.

Introitus: Salve sancta parens

Salve sancta parens,
 enixa puerpera regem,
 qui celum terramque regit
 in secula seculorum.

Wees gegroet, heilige moeder,
 die de koning heeft gebaard
 die over de hemel en de aarde heerst
 in de eeuwen der eeuwen.

V. Sentiant omnes tum iuvenam
 quicumque celebrant tuam commemorationem.
 Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.
 Sicut erat in principio et nunc et semper
 et in secula seculorum.
 Amen.

V. Mogen al diegenen die uw gedachtenis eren,
 uw hulp ondervinden.
 Eer aan de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.
 Zoals het was in het begin en nu en altijd,
 in de eeuwen der eeuwen.
 Amen.

Missa Maria zart – Kyrie

Kyrie eleison.
 Christe eleison.
 Kyrie eleison.

Heer, ontferm u over ons.
 Christus, ontferm u over ons.
 Heer, ontferm u over ons.

Missa Maria zart – Gloria

Gloria in excelsis Deo.
 Et in terra pax hominibus bonae voluntatis.
 Laudamus te.
 Benedicimus te.
 Adoramus te.
 Glorificamus te.
 Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam.
 Domine Deus, Rex caelestis, Deus, Pater omnipotens.
 Domine Fili unigenite Iesu Christe.
 Domine Deus, Agnus Dei, Filius Patris.
 Qui tollis peccata mundi, miserere nobis.
 Qui sedes ad dexteram Patris, miserere nobis.
 Quoniam tu solus sanctus.
 Tu solus Dominus.
 Tu solus Altissimus, Iesu Christe.
 Cum Sancto Spiritu, in gloria Dei Patris.
 Amen.

Eer aan God in den hoge.
 En vrede op aarde aan de mensen van goede wil.
 Wij loven u.
 Wij prijzen u.
 Wij aanbidden u.
 Wij verheerlijken u.
 Wij zeggen u dank voor uw grote heerlijkheid.
 Heer God, hemelse Koning, God, almachtige Vader.
 Heer, eniggeboren Zoon, Jezus Christus.
 Heer God, Lam Gods, Zoon van de Vader.
 Gij die wegneemt de zonden der wereld, ontferm u over ons.
 Gij die wegneemt de zonden der wereld, aanvaard ons gebed.
 Gij die zit aan de rechterhand van de Vader, ontferm u over ons.
 Want gij alleen zijt heilig.
 Gij alleen de Heer.
 Gij alleen de Allerhoogste, Jezus Christus.
 Met de Heilige Geest, in de heerlijkheid van God de Vader.
 Amen.

Graduale: Benedicta et venerabilis es

Benedicta et venerabilis es, virgo Maria,
die sine tactu pudoris
inventa es mater Salvatoris.

Alleluia: Ave Maria

Alleluia
Ave Maria
Gratia plena
Dominus tecum
Benedicta tu in mulieribus
Alleluia.

Gezegend en eerbiedwaardig zijt gij, maagd Maria,
die onbevlekt moeder is geworden
van de Verlosser.

Alleluia
Wees gegroet, Maria
Vol van genade
De Heer is met u
Gezegend zijt gij onder de vrouwen
Alleluia.

Missa Si ambulavero – Credo

Credo in unum Deum,
Patrem omnipotentem,
factorem caeli et terrae,
visibilem omnium et invisibilem.
Et in unum Dominum Iesum Christum,
Filium Dei unigenitum.
Et ex Patre natum ante omnia saecula.
Deum de Deo,
lumen de lumine,
Deum verum de Deo vero.
Genitum, non factum,
consubstantialem Patri,
per quem omnia facta sunt.
Qui propter nos homines,
et propter nostram salutem descendit de caelis.
Et incarnatus est de Spiritu Sancto ex Maria virgine,
et homo factus est.
Crucifixus etiam pro nobis,
sub Pontio Pilato passus,
et sepultus est.
Et resurrexit tertia die,
secundum Scripturas.
Et ascendit in caelum,
sedet ad dexteram Patris.
Et iterum venturus est cum gloria,
iudicare vivos et mortuos,
cuius regni non erit finis.
Et in Spiritum Sanctum, Dominum et vivificantem,
qui ex Patre Filioque procedit.
Qui cum Patre et Filio simul adoratur,
et conglorificatur,
qui locutus est per Prophetas.
Et in unam sanctam catholicam et apostolicam Ecclesiam.
Confiteor unum baptismum in remissionem peccatorum.
Et expecto resurrectionem mortuorum.
Et vitam venturi saeculi.
Amen.

Ik geloof in één God,
de almachtige Vader,
schepper van hemel en aarde,
van al wat zichtbaar en onzichtbaar is.
En in één Heer Jezus Christus,
eniggeboren Zoon van God.
En voor alle tijden geboren uit de Vader.
God uit God,
licht uit licht,
ware God uit de ware God.
Geboren, niet geschapen,
één in wezen met de Vader,
door wie alles geschapen is.
Die omwille van ons, mensen,
en omwille van ons heil uit de hemel is neergedaald.
En Hij heeft het vlees aangenomen door de Heilige Geest uit de
maagd Maria, en is mens geworden.
Hij werd voor ons gekruisigd,
onder Pontius Pilatus heeft hij geleden,
en is begraven.
En hij is verrezen op de derde dag,
volgens de Schriften.
En hij is opgevaren ten hemel,
zit aan de rechterhand van de Vader.
En Hij zal wederkomen in glorie,
om te oordelen levenden en doden,
aan zijn rijk zal geen einde komen.
En ik geloof in de Heilige Geest, die Heer is en het leven geeft,
die voortkomt uit de Vader en de Zoon.
Die met de Vader en de Zoon
tezamen wordt aanbeden, en verheerlijkt,
die gesproken heeft door de Profeten.
En in één heilige katholieke en apostolische Kerk.
Ik belijd één doopsel tot vergiffenis van de zonden.
En ik verwacht de opstanding van de doden.
En het leven van het komend rijk.
Amen.

Prefatio

Per omnia secula seculorum.
Amen.
V. Dominus vobiscum.
R. Et cum spiritu tuo.
V. Sursum corda.
R. Habemus ad Dominum.
V. Gratias agamus Domino Deo nostro.
R. Dignum et iustum est.

Vere dignum et iustum est, equum et
salutare, nos tibi semper et ubique gratias
agere, Domine, sancte Pater omnipotens,
eterne Deus, et te in commemorationem
beate Marie, semper virginis, collaudare,
benedicere et predicare. Cum quibus et
nostras voces ut admitti iubeas deprecamur
supplici confessione dicentes:

In de eeuwen der eeuwen.
Amen.
De Heer zij met u.
En met uw geest.
Verheft uw hart.
Wij zijn met ons hart bij de Heer.
Zeggen wij dank aan de Heer onze God.
Het is waardig en gerechtvaardigd.

Het is werkelijk waardig en gerechtvaardigd, billijk en
heilzaam u altijd en overal dank te
zeggen, Heer, heilige, almachtige Vader,
eeuwige God en, in gedachtenis aan de
heilige Maria, altijd maagd, u te loven, te prijzen
en uw naam te verkondigen. Wil met hen ook onze
stemmen toelaten, wij bidden u,
terwijl wij in nederige lofprijzing zeggen:

Missa Maria zart – Sanctus

Sanctus, Sanctus, Sanctus
Dominus Deus Sabaoth.
Pleni sunt caeli et terra gloria tua.
Hosanna in excelsis.
Benedictus qui venit in nomine Domini.
Hosanna in excelsis.

Heilig, heilig, heilig
de Heer, de God der hemelse machten.
Vol zijn hemel en aarde van uw heerlijkheid.
Hosanna in den hoge.
Gezegend hij die komt in de naam des Heren.
Hosanna in den hoge.

Pater noster

Pater noster
Qui es in caelis
Sanctificetur nomen tuum
Adveniat regnum tuum
Fiat voluntas tua
Sicut in caelo et in terra
Panem nostrum quotidianum da nobis hodie
Et dimitte nobis debita nostra
Sicut et nos dimittimus debitoribus nostris
Et ne nos inducas in tentationem
Sed libera nos a malo
Amen.

Onze Vader
Die in de hemelen zijt
Uw naam worde geheiligd
Uw rijk kome
Uw wil geschiede
In de hemel zoals op aarde
Geef ons heden ons dagelijks brood
En vergeef ons onze schulden
Gelijk ook wij vergeven aan onze schuldenaren
En leid ons niet in verzoeking
Maar verlos ons van het kwade
Amen.

Missa Maria zart – Agnus Dei

Agnus Dei,
qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.
Agnus Dei,
qui tollis peccata mundi,
miserere nobis.
Agnus Dei,
qui tollis peccata mundi,
dona nobis pacem.

Lam Gods,
dat wegneemt de zonden der wereld,
ontferm U over ons.
Lam Gods,
dat wegneemt de zonden der wereld,
ontferm U over ons.
Lam Gods,
dat wegneemt de zonden der wereld,
geef ons de vrede.

Communio: Beata viscera

Beata viscera Marie virginis
que portaverunt eterni Patris Filium.

Zalig de schoot van de maagd Maria,
die de Zoon van de eeuwige Vader heeft gedragen.

06/05

Ratas del viejo Mundo

Abdij van Park, kerk, 20.30 u
Concert

Buio e Splendore

Buio e Splendore

Met vier kleurrijke stemmen en de warme timbres van gamba en luit legt Ratas del viejo Mundo in *Buio e Splendore* de zestiende-eeuwse connectie bloot tussen Parma en componisten uit het koude Noorden. Op uitnodiging vertrekt er een keur aan muzikanten vanuit de Spaanse Nederlanden naar het Zuiden. Na een reis door het donkere Europa van toen bereiken zij de onverhulde luxe van een machtig Italiaans hof waarvan ze het prestige verder mee zullen belichamen.

Duisternis en fonkeling zitten eveneens vervat in de madrigalen van Cipriano de Rore, Giaches de Wert, Thomas Crecquillon of Josquino Persoens. Hun output is extreem persoonlijke muziek die jachtig laveert tussen grote gemoedsbewegingen. Jaloezie, tederheid, eenzaamheid, hartstocht, obsessie, onbereikbaarheid, begeerte, frustratie, verliefdheid, lust en definitief afscheid inspireren niet enkel Ariosto en Petrarca tot hun magnifieke poëzie; in de madrigalen openbaren de Vlaamse polyfonisten hun artistieke ziel en vakmanschap.

De helft van alle overgeleverde luittabulaturen uit de zestiende eeuw bestaat uit bewerkingen van de fijnste vocale muziek. Ook virtuozen op gamba of cornetto laten eigen versies na van die madrigalen waarvan ze niet genoeg kunnen krijgen. Hoe klinkt Vlaamse polyfonie geïnterpreteerd door een Girolamo Dalla Casa, Orazio Bassani, Alfonso Ferrabosco of Claudio Merulo? *Buio e Splendore* brengt verschillende originele composities, samen met de historische instrumentale bewerkingen ervan. Deze bronnen ontsluiten een internationaal netwerk van artiesten die zich richten op de meest individuele emoties en een beklijvend sensuele en muzikale taal.

Deze productie maakt deel uit van het project 'Het Hof van Farnese in Parma en Vlaanderen' waarbij de Alamire Foundation i.s.m. de Vlaamse Vertegenwoordiging in Italië instaat voor een conferentie, een lecture-performance en concerten in Leuven, Antwerpen, Parma en New York.

Floris De Rycker

06/05

Abdij van Park, kerk
20.30 u

Concertinleiding door David Burn, Abdij van Park, kerk (19.30 u)

Ratas del viejo Mundo

Floris De Rycker luit en
artistieke leiding
Michaela Riener sopraan
Soetkin Baptist mezzosopraan
Anne Rindahl Karlsen alt
Tomàs Maxé bas
Salomé Gasselin viola
da gamba

De Ratten van de oude Wereld reizen duizenden kilometers vanuit alle hoeken van Europa om zich te verzamelen rond vroege instrumentale muziek, chansons en polyfonie. De vergelijking van vocale bronnen met historische instrumentale bewerkingen biedt het collectief vrijheden binnen een bijzonder sensuele taal. Naast de verzoening van traditioneel en klassiek instrumentarium, combineert Ratas del viejo Mundo muziek waarvan het ontstaan niet te achterhalen is (bestempeld als traditioneel, volks, etnisch, oraal overgeleverd of anoniem, ...) met muziek van gevestigde namen.

Een eerste reeks cd's van Ratas del viejo Mundo genereerde wereldwijde *airplay* en lovende recensies. Opus-Klassik schreef: "Dit is een schitterende cd, en eigenlijk moest u nu maar niet verder lezen, maar gewoon gaan luisteren. De bezieling van De Rycker en zijn kompanen is niet te missen, ze druipt er vanaf. Het is Ratas del viejo Mundo gelukt, in een opnamekwaliteit die een glimlach op je gezicht tovert."

Ratas del viejo Mundo concerteerde in Noorwegen, België, Denemarken en Nederland en in de nabije toekomst staan er concerten gepland in New York, Spanje, Zwitserland, Italië, Tsjechië, Frankrijk en Duitsland. In juni gaat *Vlaemsch*, een coproductie van Ratas del viejo Mundo met Sidi Larbi Cherkaoui, in première in de KVS: het is de start van een wereldwijde tournee.

www.rvvm.org

Buio e Splendore

Io canterei d'amor

Cipriano de Rore (1515/16-1565) /
Girolamo Dalla Casa (?-1601) /
Orazio Bassani (?-1615)

Ballo del Serenissimo Duca di Parma

Santino Garsi da Parma (1542-1604)

Amor io fallo e veggio il mio fallire

Giaches de Wert (1535-1596)

Susanne un jour

Orlando di Lasso (1532-1594) /
Alfonso Ferrabosco (1543-1588)

Gravi pene in amor si provan molte

Cipriano de Rore

La Fiamenga

Giorgio Mainerio (?-1582)

Il dolce sonno mi promise pace

Giaches de Wert

Amor che degg'io far

Fabrizio Dentice (1539-1581)

Canzon a 4

Thomas Crecquillon (1504?-1557) /
Claudio Merulo (1533-1604)

Nell'aria in questi dì

Josquino Persoens (ca. 1530-ca.1590)

Qual'è più grande o amore

Cipriano de Rore /
Girolamo Dalla Casa

Io canterei d'amor

Francesco Petrarca: Il Canzoniere 131

Io canterei d'amor sì novamente
ch'al duro fianco il di mille sospiri
trarrei per forza, e mille alti desiri
raccenderei ne la gelata mente;

e 'l bel viso vedrei cangiar sovente,
e bagnar gli occhi, e più pietosi giri
far, come suol chi de gli altrui martiri
e del suo error quando non val si pente.

Amor io fallo e veggio il mio fallire

Francesco Petrarca: Il Canzoniere 236

Amor, io fallo, et veggio il mio fallire,
ma fo sí com'uom ch'arde e 'l foco à 'n seno,
ché 'l duol pur cresce, et la ragion vèn meno
et è già quasi vinta dal martire.

Solea frenare il mio caldo desir,
per non turbare il bel viso sereno:
non posso più; di man m'ài tolto il freno,
et l'alma desperando à preso ardire.

Però s'oltra suo stile ella s'aventa,
tu 'l fai, che sí l'accendi, et sí la sproni,
ch'ogni aspra via per sua salute tenta;

et più 'l fanno i celesti et rari doni
ch'à in sé madonna: or fa' almen ch'ella il senta,
et le mie colpe a se stessa perdoni.

Gravi pene in amor si provan molte

Ludovico Ariosto: Orlando Furioso XVI 1-2

Gravi pene in amor si provan molte
Di che partito io n'ho la maggior parte,
E quelle in danno mio si be raccolte
Ch'io pe posso parlar como per arte.
Però s'io dico e s'ho detto altre volte,
E quando in voce e quando in vive carte,
Ch'un mal sia lieve, un'altor acerbo e fiero
Date credenz'al mio giuditio vero.

Io dico e dissi, e dirò fin ch'io viva,
Che chi si trova in degno laccio preso,
Se ben di se vede sua donna schiva,
S'in tutto avvers'al suo desir accero;
Se ben Amor, d'ogni mercede il priva
Pocchia che'l tempo a la fastica ha speso;
Pur ch'altamente habia locato il core,
Pianger non dee, se ben languisce more.

Ik wil zo ongehoord van liefde zingen
Dat ik in haar gemoed, verstard van kou,
Liefde in duizendvoud ontsteken zou,
En duizend zuchten aan haar zou ontwingen.

Vaak zou dan blackhead haar gezicht doordringen
Mij toegekeerd, bij haar te laat berouw
Om mijn verdriet en haar abuis als vrouw:
Ze zou haar tranen niet meer lang bedwingen.

Vertaling Peter Verstegen (2008)

Ik zie wel, Amor, dat ik heb gefaald,
Maar als een man die gloeit ter linkerzijde,
Wiens pijn verergert en wiens rede dwaalt
En die haast is bezweken aan zijn lijden.

Ik was 't gewend dat ik begeerte breidel,
Want die verdonkerde haar mooi gelaat;
Ik kan het nu niet meer, jij stal de breidel,
Mijn ziel is nu meer driest dan desperaat.

Waaagt ze zich buiten de gebaande paden,
Dan is 't jouw schuld, want jijzelf spoort haar aan
Haar heil te zoeken langs de ruwste wegen.

Als toch mijn Vrouwe eens mocht overwegen
Dat ook haar gaven schuldig zijn daaraan,
Dan schenkt ze voor mijn fout zichzelf genade.

Vertaling Peter Verstegen (2008)

Er zijn vele zware pijnen in de liefde,
Ik heb de meeste daarvan doorstaan,
Tot mijn schade heb ik er zoveel meegemaakt,
Dat ik erover meespreken kan als ware het mijn eigen discipline.
Dus wanneer ik zeg en het eerder heb gezegd,
Zowel in mijn spreken als mijn schrijven
Dat de ene pijn licht is, en een andere scherp en hard,
Geloof dan maar mijn oordeel.

Ik zeg en heb gezegd, en zal zeggen zolang ik leef,
Dat wie zich in een waardige huwelijksband gevat weet,
Als hij zijn vrouw verlegen ziet om zichzelf,
Als hij in alles afkerig is van zijn verlangen;
Als de liefde hem elke verdienste ontnemt,
Ondanks lange tijd en tevergeefse moeite;
Hoewel hij zijn hart hoog heeft gesteld,
Moet hij niet wenen, want indien hij wegwijnt, sterft hij.

Il dolce sonno mi promise pace

Ludovico Ariosto: Orlando Furioso XXXIII 63

Il dolce sonno mi promise pace,
ma l'amaro veggiar mi torna in guerra:
il dolce sonno è ben stato fallace,
ma l'amaro veggiar, ohimè! non erra.
Se 'l vero annoia, e il falso si mi piace,
non oda o vegga mai più vero in terra:
se 'l dormir mi dà gaudio, e il veggiar guai,
possa io dormir senza destarmi mai.

Amor che degg'io far

Parafrase van Petrarca: Rime sparse CCLXVIII

Amor che degg'io far, che mi consigli,
s'io son privo di lume e di conforto?
Deh! per pietat'almeno
rendimi'! cor, che per lui muore a torto.

Nell'aria in questi di

Nell'aria in questi di fatt'ho un sì forte
Castel che Giove fulminar non puonte,
E di pol'e di vento son le porte,
Con mille fosse intorno, e son sue scorte
Vane speranze d'ogni effeto vuote,
Di desir son le mura, ove percuote
Non mar, non fiume, ma tempest'e sorte.
Di folle ardir e timor son fatte
L'armi che contr'altrui pugnar non sanno,
E di vari pensir la munitione.
Contra se steso il castellan combate
Pangando i suoi guerrier sol d'ambitione:
Pensate l'opremie, che fin'havrano.

Qual'è più grande o amore

Qual'è più grande o amore,
la crudeltà di questa o il mio dolore?
Il tuo dolor è eterno
ed ella è più crudel d'alcun inferno.
Ch'è più, la sua bellezza o la mia fede?
Dirò per terminar vostre querele:
non ha quanto il sol vede
di lei più bella e più di te fedele.

De zoete slaap heeft mij de vrede beloofd,
en het ontwaken vol bitterheid verklaart mij de oorlog:
De zoete slaap is een bedriegster,
maar helaas, het bittere ontwaken bedriegt niet.
Als de waarheid kwelt, en het valse mij genoeg brengt,
dat ik nooit iets hoor en zie dat reëler is op deze aarde:
Als het slapen mij vreugde brengt, en het ontwaken kwelling,
laat mij dan slapen zonder ooit te ontwaken.

Amor, wat moet ik doen, wat raad je mij,
Nu mij licht en troost werden ontnomen?
Ach, geef mij dan tenminste uit medelijden
Mijn hart terug, want voor haar sterf ik tevergeefs.

In de luchten heb ik vandaag zo'n sterke burcht gebouwd,
Dat Jupiter ze niet kan vernielen;
Uit stof en wind zijn de poorten,
Met duizend grachten rondom,
Gewapend met ijdele hoop zonder enig effect;
De muren zijn uit verlangen, waar noch zee noch rivier,
Maar wel storm en noodlot aankloppen.
De wapens bestaan uit dwaas verlangen en vrees,
Wapens die een ander niet kunnen bestrijden;
Uit diverse gedachten bestaat de munitie.
De kasteelheer strijdt tegen zichzelf;
Hij betaalt zijn strijder enkel met verlangen:
Denk aan mijn werken, zodat ze een einde zullen kennen.

Wat is groter, Amor,
Haar wreedheid of mijn pijn?
Jouw pijn is eeuwig,
En zij is wreder dan enige hel.
Wat is groter, haar schoonheid of mijn geloof?
Om jullie strijd te beëindigen, zal ik zeggen:
Onder de zon is er geen schoonheid zoals de hare,
Geen trouw zoals de jouwe.

08/05

Currende

Abdij van Park, kerk, 15.00 u
Concert

Vespere della Beata Vergine

Vespere della Beata Vergine

Er bestaat niet één enkele Mariavesper van Lassus. We kunnen wat hem betreft dus bezwaarlijk spreken van ‘de’ Mariavespers. Wel heeft hij een veelvoud aan psalmteksten op muziek gezet, waaronder ook de psalmen die in een vesperdienst voor Maria worden gebruikt, soms zelfs in verschillende versies.

Psalmen zijn het wezenlijk en essentieel onderdeel van de vespers. Daarbij horen nog een hymne en een Magnificat. Om het geheel af te ronden zijn er nog antifonen, korte gregoriaanse gezangen om de psalmen en het Magnificat in te leiden. Tussen de psalmen is er hier of daar plaats voor een Mariamotet en om echt volledig te zijn, past er nog een ‘Deus in adiutorium’ om het begin van de vespers aan te kondigen. We beschikken ook bij Lassus over al deze elementen. Het is dus ook meer dan waarschijnlijk dat hij herhaaldelijk instond voor de muzikale invulling van een Mariavesper, maar het is niet uitgesloten dat we nu voor de eerste keer sedert Lassus’ tijd een volledig muzikale vesperform presenteren. Het wordt dus een première.

Door de zeer wisselende bezettingen, variërend van drie- tot zesstemmige motetten en zelfs achtstemmige, dubbelkorige muziek heeft deze Mariavesper een natuurlijke variatie die ze ook voor de luisteraar van vandaag aantrekkelijk maakt. De korte gregoriaanse antifonen werden voorzien van een verrassend hedendaags tintje, zoals Currende dat wel vaker doet, onder het thema ‘Upon the Chant’.

De hymne *Ave maris stella* heeft Lassus ook getoonzet, maar wij hebben ervoor gekozen om er als hulde aan deze componist van de laatste generatie van polyfonisten, een *Hymnus in quinque generationes* van te maken. Elk van de verzen van de hymne is er een van elke generatie van Lassus’ voorgangers. Zo krijgen we een heel mooi muzikaal beeld van de ontwikkeling van de muziekstijl van Guillaume Dufay tot Lassus zelf.

Het concert sluit af met een ‘schlager’ van formaat: het *Ave Maria* van Jacob Arcadelt. Geïnspireerd door het opvallend homofone karakter van dit werk wil Currende het op een zeer originele en toepasselijke manier uitvoeren als slot van Lassus’ Mariavespers.

Erik Van Nevel

08/05

Abdij van Park, kerk
15.00 u

Currende

Het woord 'Currende' is de samentrekking van de Latijnse woorden 'currere' en 'cantando'. Het is een naam die in de middeleeuwen al werd gegeven aan een groep studenten die op straat en plein ging zingen om de milddadigheid van de luisteraar op te wekken. Want zonder steun, geen muziek. Zonder drank, geen klank.

Currende maakte al meer dan 50 cd-opnames en is een groot pleitbezorger van de Vlaamse polyfonie. Kenmerkend is de aanstekelijke en overtuigende wijze waarop de muziek wordt uitgevoerd. Een bijzonder gevoel voor taal zorgt ervoor dat de uitvoeringen transparant, helder en waar nodig ook zeer retorisch zijn. Samen met het streven naar een bijzonder zuivere intonatie maakt dat Currende zeer herkenbaar.

Sedert januari 2014 zingt het ensemble een vijftal keer per jaar in de zondagsmis van de Sint-Pieterskerk in Leuven, die rechtstreeks via Radio1 wordt uitgezonden en waarbij telkens een andere miscompositie van een Vlaamse polyfonist uit de 15de of 16de eeuw wordt uitgevoerd. Currende zingt daarnaast op de grote liturgische feestdagen in de Brusselse Sint-Michiels- en Sint-Goedelekathedraal en is het huisensemble van de Onze-Lieve-Vrouwekerk in Brugge.

www.currende.be

Vespere della Beata Vergine

Orlandus Lassus (1532-1594)

Domine ad adiuvandum me a 4

Gloria Patri a 6

Antiphona: Laeva eius*
Dixit Dominus a 8

Antiphona: Iam hiems*
Laudate pueri a 7

Antiphona: Intravit Maria*
Laetatus sum a 3

Antiphona: Regali ex progenie*
Nisi Dominus a 5

Antiphona: Quo abiit dilectus tuus*
Lauda Ierusalem a 6

Sancta Maria a 5

Hymnus in quinque generationes

Ave maris stella*

Sumens illud Ave
Guillaume Dufay (ca. 1400-1474) – prima generatio

Solve vincla reis*
Alexander Agricola (1446-1506) – secunda generatio

Monstra te esse matrem
Josquin des Prez (ca. 1440-1521) – tertia generatio

Virgo singularis
Adriaan Willaert (ca. 1490-1562) – quarta generatio

Vitam praestam puram*
Orlandus Lassus (1532-1594) – quinta generatio

Sit laus Deo*

Antiphona: Ave Maria*
Magnificat secundi toni a 6

Ave Maria
Jacob Arcadelt (ca. 1507-1568)

Domine ad adiuvandum me

Deus, in adiutorium meum intende.
Domine, ad adiuvandum me festina.

Gloria Patri

Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio et nunc et semper
et in saecula saeculorum. Amen. Alleluia.

Dixit Dominus – psalm 109

Dixit Dominus domino meo:
Sede a dextris meis
donec ponam inimicos tuos,
scabellum pedum tuorum.
Virgam virtutis tuae
emittet Dominus ex Sion:
dominare in medio inimicorum tuorum.
Tecum principium in die virtutis tuae
in splendoribus sanctorum,
ex utero ante luciferum genui te.
Iuravit Dominus,
et non poenitebit eum:
Tu es sacerdos in aeternum
secundum ordinem Melchisedech.
Dominus a dextris tuis,
confregit in die irae suae reges.
Iudicabit in nationibus, implebit ruinas,
conquassabit capita in terra multorum.
De torrente in via bibet:
propterea exaltabit caput.
Gloria Patri et Filio
et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio et nunc et semper,
et in saecula saeculorum.
Amen.

Laudate pueri – psalm 112

Laudate pueri Dominum,
laudate nomen Domini.
Sit nomen Domini benedictum ex hoc
nunc et usque in saeculum.
A solis ortu usque ad occasum
laudabile nomen Domini.
Excelsus super omnes gentes Dominus
et super coelos gloria eius.
Quis sicut Dominus Deus noster,
qui in altis habitat,
et humilia respicit in coelo et in terra?
Suscitans a terra inopem,
et de stercore erigens pauperem
ut collocet eum cum principibus,
cum principibus populi sui.
Qui habitare fecit sterilem in domo,
matrem filiorum laetantem.
Gloria Patri et Filio
et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio et nunc et semper
et in saecula saeculorum.
Amen.

God, kom mij ter hulp.
Heer, haast U mij te helpen.

Eer aan de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.
Zoals het was in het begin en nu en altijd,
in de eeuwen der eeuwen. Amen. Alleluia.

De Heer sprak tot mijn heer:
Zit aan mijn rechterhand,
totdat ik uw vijanden tot een
rustbank voor uw voeten maak.
De scepter van uw kracht
zal de Heer uit Sion zenden:
heers in het midden van uw vijanden.
Bij u ligt de heerschappij ten dage van uw macht,
in de glans van 't leger van uw getrouwen.
Uit mijn schoot heb ik u vóór de morgenster verwekt.
Gezwoven heeft de Heer
en het zal hem niet berouwen:
Gij zijt de priester in eeuwigheid
naar de wijze van Melchisedech.
De Heer aan uw rechterhand verplettert
koningen ten dage van zijn gramschap.
Rechten zal hij onder de volken, voltooiën de
nederlaag, hoofden verpletteren in het land alom.
Uit een beek zal hij drinken op de weg
en weerom zal hij het hoofd verheffen.
Eer aan de Vader en de Zoon
en de Heilige Geest.
Zoals het was in het begin, nu en altijd
en in de eeuwen der eeuwen.
Amen.

Looft, dienaren, de Heer,
looft de naam van de Heer.
De naam van de Heer zij gezegend,
van nu af tot in eeuwigheid.
Van de opgang der zon tot aan de ondergang,
zij de naam van de Heer gezegend.
Verheven boven alle volken is de Heer,
en boven de hemelen gaat zijn heerlijkheid.
Wie is als de Heer, onze God,
die woont in de hoogte, en neerziet op het
kleine in de hemel en op aarde?
Die uit het stof de behoeftige opricht
en uit de drek de arme omhoog heft
om hem te plaatsen bij
de edelen van zijn volk.
Die de kinderloze vrouw huisvest,
als blijde moeder te midden van haar kinderen.
Eer aan de Vader en de Zoon
en de Heilige Geest.
Zoals het was in het begin,
nu en altijd en in de eeuwen der eeuwen.
Amen.

Laetatus sum – psalm 121

Laetatus sum in his, quae dicta sunt mihi:
In domum Domini ibimus.
Stantes erant pedes nostri,
in atriis tuis, Ierusalem.
Ierusalem, quae aedificatur ut civitas,
cuius participatio eius in idipsum.
Illuc enim ascenderunt tribus,
tribus Domini.
Testimonium Israël
ad confitendum nomini Domini.
Quia illic sederunt sedes in iudicio,
sedes super domum David.
Rogate quae ad pacem sunt Ierusalem
et abundantia in diligentibus te.
Fiat pax in virtute tua
et abundantia in turribus tuis.
Propter fratres meos et proximos meos,
propter domum Domini Dei nostri,
loquebar pacem de te,
quae sibi bona tibi.
Gloria Patri et Filio
et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio et nunc et semper,
et in saecula saeculorum.
Amen.

Nisi Dominus – psalm 126

Nisi Dominus aedificaverit domum,
in vanum laboraverunt qui aedificant eam.
Nisi Dominus custodierit civitatem,
frustra vigilat qui custodit eam.
Vanum est vobis ante lucem surgere:
surgite postquam sederitis,
qui manducatis panem doloris.
Cum dederit dilectis suis somnum:
ecce hereditas Domini filii,
merces fructus ventris.
Sicut sagittae in manu potentis,
ita filii excussorum.
Beatus vir qui implevit
desiderium suum ex ipsis:
non confundetur
cum loquetur inimicis suis in porta.
Gloria Patri et Filio
et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio et nunc et semper,
et in saecula saeculorum.
Amen.

Lauda Ierusalem

Lauda, Ierusalem, Dominum;
lauda Deum tuum, Sion.
Quoniam confortavit seras portarum tuarum;
benedixit filiis tuis in te.
Qui posuit fines tuos pacem,
et adipe frumenti satiat te.

Qui emittit eloquium suum terræ;
velociter currit sermo eius.
Qui dat nivem sicut lanam;
nebulam sicut cinerem spargit.

Ik was blij, daar men mij zei:
Naar het huis van de Heer trekken wij op.
Reeds staan onze voeten
in uw poorten, Jeruzalem.
Jeruzalem, dat gebouwd is als een stad,
waarin alles aaneengesloten staat.
Derwaarts immers gaan de stammen op,
de stammen van de Heer.
Het is een voorschrift voor Israël
om de naam van de Heer te loven.
Want daar staan de zetels, voor het gerecht,
de zetels van het huis van David.
Vraagt wat tot vrede strekt voor Jeruzalem
en er zij overvloed voor wie u liefhebben.
Vrede heerse in uw vesten
en overvloed in uw torens.
Omwille van mijn broeders en al mijn
naastbestaanden zeg ik: vrede over u.
Wegens het huis van de Heer, onze God,
vraag ik voor u heil.
Eer aan de Vader en de Zoon
en de Heilige Geest.
Zoals het was in het begin, nu en altijd
en in de eeuwen der eeuwen.
Amen.

Als de Heer het huis niet bouwt,
dan werken tevergeefs die het bouwen.
Als de Heer de stad niet bewaart,
dan waakt tevergeefs de schildwacht.
Vruchteloos is dat opstaan vóór het daglicht:
staat op na de rust,
gij die in zorgen uw brood eet.
Hij geeft het zijn beminden in slaap:
zie, zonen zijn een geschenk van de Heer,
zijn beloning is vruchtbaarheid.
Als pijlen in de hand van de held,
zo zijn de zonen van de beste jaren.
Gelukkig de man die veel
zulke pijlen mag hebben:
hij hoeft niet te vrezen,
als hij met zijn vijanden spreekt in de poort.
Eer aan de Vader en de Zoon
en de Heilige Geest.
Zoals het was in het begin, nu en altijd
en in de eeuwen der eeuwen.
Amen.

Prijs, Jeruzalem, prijs de Heer,
loof, Sion, loof uw God.
Hij heeft de grendels van uw poorten versterkt,
het volk binnen uw muren gezegend.
Hij geeft u vrede en veilige grenzen,
met vette tarwe stilt hij uw honger.

Hij zendt zijn bevelen naar de aarde,
vlug als een renbode gaat zijn woord.
Hij laat het sneeuwen als wol,
rijp strooit hij uit als stof.

Mittit crystallum suam sicut buccellas;
ante faciem frigoris eius quis sustinebit?
Emittet verbum suum, et liquefaciet ea;
flabit spiritus eius, et fluent aquæ.

Qui annuntiat verbum suum Jacob,
iustitias et iudicia sua Israël.
Non fecit taliter omni nationi,
et iudicia sua non manifestavit eis.

Sancta Maria

Sancta Maria,
omnes sancti Dei,
intercedite pro nobis ad Dominum,
ut mereamur ab eo
iuvare et salvare.
Qui vivet et regnat,
per omnia saecula saeculorum.
Amen.

Ave maris stella

Ave maris stella
Dei Mater alma
Atque semper virgo
Felix caeli porta

Sumens illud Ave
Gabrielis ore
Funda nos in pace
Mutans Evæ nomen

Solve vincla reis
Profer lumen caecis
Mala nostra pelle
Bona cuncta posce

Monstra te esse matrem
Sumat per te preces
Qui pro nobis natus
Tulit esse tuus

Virgo singularis
Inter omnes mitis
Nos culpæ solutos
Mites fac et castos

Vitam præsta puram
Iter para tutum
Ut videntes Iesum
Semper collaetemur

Sit laus Deo Patri
Summo Christo decus
Spiritui Sancto
Tribus honor unus
Amen.

Hagel werpt hij in brokken neer;
wie is tegen zijn koude bestand?
Hij zendt zijn woord en alles smelt,
hij stuurt zijn adem, de wateren stromen.

Hij maakt zijn woorden aan Jakob bekend,
zijn wetten en voorschriften aan Israël.
Met geen ander volk heeft hij zich zo verbonden,
met zijn wetten zijn zij niet vertrouwd.

Heilige Maria,
alle heiligen van God,
bemiddel voor ons bij de Heer,
opdat wij verdienen door hem
te worden geholpen en gered.
Die leeft en heerst,
in de eeuwen der eeuwen.
Amen.

Wees gegroet, sterre der zee,
voedende Moeder Gods,
en altijd maagd,
zalige poort des hemels.

Gij die dit Ave uit de mond
van Gabriël mocht vernemen,
grondvest ons in de vrede
door de naam van Eva om te keren.

Slaak de boeien van de zondaars,
schenk het licht aan de blinden,
verdrijf onze kwalen
en verwerf ons alle goeds.

Toon dat gij moeder zijt;
moge hij, die voor ons geboren is,
en zich verwaardigd heeft uw (Zoon) te zijn,
door u onze gebeden aanvaarden.

Maagd zonder weerga,
boven allen zachtmoedig,
verlos ons van onze schuld
en maak ons zachtmoedig en kuis.

Geef ons een rein leven,
bereid ons een veilige weg,
opdat wij Jezus aanschouwend
ons eeuwig samen mogen verblijden.

Lof zij aan God de Vader,
roem aan Christus de Allerhoogste,
en aan de Heilige Geest;
aan alle drie gelijke eer.
Amen.

Magnificat

Magnificat anima mea Dominum
Et exsultavit spiritus meus in Deo salutari meo

Quia respexit humilitatem ancillæ suæ
Ecce enim ex hoc beatam me dicent
omnes generationes

Quia fecit mihi magna qui potens est
Et sanctum nomen eius

Et misericordia eius a progenie in progenies
Timentibus eum

Fecit potentiam in brachio suo,
Dispersit superbos mente cordis sui

Deposuit potentes de sede
Et exaltavit humiles

Esurientes implevit bonis
Et divites dimisit inanes

Suscepit Israel puerum suum
Recordatus misericordiæ suæ

Sicut locutus est ad patres nostros
Abraham et semini eius in saecula

Gloria Patri et Filio, et Spiritui sancto.
Sicut erat in principio et nunc et semper
et in saecula saeculorum,
Amen.

Ave Maria

Ave Maria,
gratia plena,
Dominus tecum.
Benedicta tu in mulieribus.
Alleluia.

Mijn ziel verheft de Heer
en mijn geest heeft zich in God, mijn redder, verheugd.

Want hij heeft oog gehad voor de nederigheid
van zijn dienaar.
Zie immers: voortaan prijzen alle geslachten mij zalig.

Want hij die machtig is, heeft grote dingen voor mij gedaan
en heilig is zijn naam.

En zijn barmhartigheid is van geslacht tot geslacht
voor wie hem vrezen.

Hij heeft de kracht van zijn arm getoond. Die hoogmoedig
waren in de geest van hun hart, heeft hij uiteengejaagd.

De machtigen heeft hij van de troon gestoten.
De nederigen heeft hij verheven.

De hongerigen heeft hij met gaven overladen
en de rijken met lege handen weggestuurd.

Hij heeft het opgenomen voor Israël, zijn dienaar,
zijn barmhartigheid indachtig.

Zoals hij heeft gesproken tot onze vadersen,
Abraham en zijn nageslacht, tot in eeuwigheid.

Eer zij de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.
Zoals het was in het begin, nu en altijd
en in de eeuwen der eeuwen.
Amen.

Wees gegroet, Maria,
vol van genade,
de Heer is met u.
Gezegend zijt gij boven alle vrouwen.
Alleluia.

08/05

Vredesbeiaard
Luc Rombouts

Abdij van Park, abtstuin, 16.00 u
Concert

Beiaardmuziek uit de 17de eeuw

Première van laureaten van de Matthias Vanden Gheynwedstrijd

In 2021 werd het 300ste geboortjaar van de beroemde Leuvense componist, organist en beiaardier Matthias Vanden Gheyn gevierd. Naar aanleiding van deze verjaardag organiseerde de Leuvense vereniging Campanae Lovanienses de internationale Matthias Vanden Gheynwedstrijd voor beiaardcompositie en -arrangement. Tijdens dit concert worden twee van de bekroonde arrangementen van barokmuziek in première gebracht. De arrangementen werden speciaal geschreven voor de Vredesbeiaard, die een replica is van een beiaard uit de baroktijd.

Het concert begint met een vioolsonate van Isabella Leonarda. Zij was de meest productieve vrouwelijke componist uit de baroktijd. Van haar 200 composities vormen de vioolsonates opus 16 het enige instrumentale werk. Ze behoren tot het late werk van Leonarda en zijn de oudste sonates van de hand van een vrouwelijke componist. De bewerking van Thomas Laue biedt een transparante textuur en doet recht aan de talrijke stemmingswisselingen in deze sonate.

Het tweede werk is de bekende tweede Franse suite van Bach, wellicht de klaviersuite van de Duitse grootmeester die het meest geschikt is voor uitvoering op beiaard. Om die reden kon de bewerking van Roy Kroezen vrij dicht bij het origineel blijven. Dankzij het feit dat de beiaard een aanslaggevoelig instrument is, zijn ook de polyfone passages in de allemande, de sarabande en de air verstaanbaar voor de luisteraar.

Luc Rombouts

08/05

Abdij van Park,
abtstuin, 16.00 u

Luc Rombouts

Luc Rombouts beiaard

Luc Rombouts studeerde aan de Koninklijke Beiaardschool in Mechelen, waar hij afstudeerde in 1987. Hij is stadsbeiaardier van Tienen, universiteitsbeiaardier van Leuven en beiaardier van de Abdij van Park. In 2020 werd hij door de Stad Leuven en KU Leuven aangesteld tot curator van Beiaardcultuur Leuven. Samen met zijn collega Twan Bearda vormt hij het vierhandig beiaardduo The Bells' Angels. Luc Rombouts trad op in verschillende Europese landen, in de VS en in Canada. Aan de Koninklijke Beiaardschool Jef Denyn in Mechelen doceert hij de vakken beiaardgeschiedenis en campanologie.

Door lezingen en publicaties brengt Luc het brede publiek in contact met de beiaardcultuur. Hij schreef meerdere boeken, waaronder de omvangrijke beiaardgeschiedenis *Zingend Brons*, die meermaals werd bekroond. Hij coördineerde het kandidaatsdossier dat in 2014 leidde tot de erkenning door de UNESCO van de beiaardcultuur in België als voorbeeldpraktijk in de omgang met immaterieel cultureel erfgoed. Hij is medeoprichter van het International Network of War Memorial and Peace Carillons en voorzitter van het Belgian Carillon Heritage Committee. Hij lag aan de basis van de nieuwe beiaarden in het Groot Begijnhof (2009) en de Abdij van Park (2018) in Leuven. In 2016 promoveerde hij aan de Universiteit Utrecht met een dissertatie over de oorsprong van de beiaard.

In 2017 ontving Luc Rombouts de Jhr. Jacob van Eyck Oeuvreprijs van de Utrechtse Klokkenluiders Gilde omwille van zijn verdiensten voor de beiaardcultuur.

Première van laureaten van de Matthias Vanden Gheynwedstrijd

Sonate voor viool en basso continuo op. 16 nr. 12

**Isabella Leonarda (1620-1704) /
arrangement: Thomas Laue (Canberra, Australië)**

Adagio
Allegro, e presto
Vivace, e largo
Spiritoso
Tempo primo
Aria, allegro
Veloce

Franse suite nr. 2 BWV 813

**Johann Sebastian Bach (1685-1750) /
arrangement: Roy Kroezen (Centralia, USA)**

Allemande
Courante
Sarabande
Air
Menuet
Gigue

4-7/05

International
Conference

Alamire Foundation, Abdij van Park
KBR

New Perspectives in Fifteenth- and
Sixteenth-Century Music Notations

New Perspectives in Fifteenth- and Sixteenth-Century Music Notations

2022 marks the eightieth anniversary of the publication of Willi Apel's *The Notation of Polyphonic Music, 900-1600*, a landmark in early music research that even today remains the standard reference book for scholars interested in deciphering early polyphonic notations.

This conference addresses music notations from a more limited time period—the fifteenth and sixteenth centuries—aiming to address a wide range of different perspectives that go beyond simply how the music should be transcribed, from the history and theory of notation to performance practice and beyond. It will consider different types of notation and their interactions, from monophonic chant notation to polyphonic mensural notation. By engaging with these different perspectives, the conference seeks to advance scholarship and to set the groundwork for future research in a long-established and newly animated field.

Program

Wednesday 4 May

Chant Repertories

The Notation of Du Fay's Chants for the Office *Tenebre diffugiant*: Some Editorial Problems

Barbara Hagg-Hugh (University of Maryland)

Sung Liturgy at Sint-Catharinadal: Revision and Reuse in the Early Modern Low Countries

Henry Drummond (Alamire Foundation, KU Leuven)

Notating Modulation according to the Treatise of Manuel Chrysaphes

Spyridon Antonopoulos (City, University of London)

Accidentals and Proportions

Phantoms of the Opera Omnia

Sam Bradley (Boston University)

Just how necessary are accidentals, c. 1500?

Peter Urquhart (University of New Hampshire)

Simultaneous versus Successive? The Horizontal Notation of Proportional Relationships, ca. 1500

Brett Kostrzewski (Boston University)

Keynote I

Notational Translation, Notational Revision

Margaret Bent (All Souls College, Oxford)

Thursday 5 May

Rethinking Canons

The Poetics of Mensural and Proportional Canons: Perspectives from North Italian Visual Culture, c.1480–c.1520

Jason Stoessel (University of New England, AU)

The Poetic ‘Canons’ of Jean Molinet (1435-1507): Literary Amusements and Musical Notation in the Works of a Grand Rhétoriqueur

Guillaume Bunel (Sorbonne Université)

Ut cancer: Retrograde Techniques between Notation and Sound
Katelijne Schiltz (Universität Regensburg)

Heard but Not Seen but Not Heard: Hidden Canon in Fifteenth-Century Song and Mass

Adam Knight Gilbert (University of Southern California)

Fifteenth-century English Polyphony

Music Notation and Compositional Grammar in Leonel Power’s *Gloria*

Philippa Ovenden (Sheffield)

New Solution to the Notation of the Carol *Alma redemptoris mater* from Trinity Roll, Cambridge

Kalina Tomova (Bulgarian Academy of Sciences)

Obrecht’s *Missa Scaramella* Reconstructed

Work in Progress: On Reconstructing Enigmatic Canons in Obrecht’s *Missa Scaramella*

Fabrice Fitch (Royal Conservatoire of Scotland) with Paul Kolb (Alamire Foundation, KU Leuven)

Featuring a performance by Park Collegium of movements from the reconstructed mass

Keynote II

What Kind of Thing is Musical Notation? Views from the Fifteenth Century

Emily Zazulia (University of California, Berkeley)

Canons and Notational Image

Shapes in Space: On Ligatures as Visual Devices

Thomas Schmidt (University of Manchester)

Chant Paraphrase Canons in the *Choralis Constantinus*: Notational Complexity, or Improvised Polyphony?

Julie E. Cumming (McGill University)

Creative Canonic Notations and Notational Anomalies in the Alamire Choirbook Montserrat, Biblioteca del monestir, Ms. 766

Zoe Saunders (Research Associate Alamire Foundation)

Friday 6 May

Music printing

Music Typesetting and Musical Intelligence

John Milsom (Liverpool Hope University)

Proof-reading for Orlando di Lasso’s *Magnum Opus Musicum* (Munich: Nicolaus Heinrich, 1604)

Bernhold Schmid (Munich)

Notational Practice in the Workshop of Christian Egenolff

Royston Gustavson (Australian National University)

Choirbooks, notation, and type commission: Plantin’s nod to the manuscript tradition

Louisa Hunter-Bradley (Royal Holloway, University of London)

Beyond Vocal Notation I

The Alphanumeric Sixteenth Century: tablature reassessed

John Griffiths (University of Melbourne)

Oral Residue’ in the *ricercari* of the Petrucci Lutenists (1507-1511)

Eric Thomas (University of Huddersfield)

Beyond Vocal Notation II

Letter Tablatures and Diastematic Thinking in Instrumental Music, Ex Tempore Practice within the Tablature Notation

Kateryna Schöning (Universität Wien)

Musical Typoglycemia: Filling in missing gaps in Italian keyboard parts meant for accompanying

Augusta Campagne (Universität für Musik und darstellende Kunst, Vienna)

Song and Dance: The Notation of the *basse danse* in the Fifteenth and Sixteenth Centuries

Adam Bregman (University of Southern California)

Cultural/Notational Transfer and Reception

Correcting correct books: Handwritten emendations in a copy of Valentin Triller's hymnbook

Antonio Chemotti (Alamire Foundation, KU Leuven / KBR)

Sacred music, indigenous agency, and the missionaries' present absence in the late sixteenth-century Guatemalan Highlands

Paul G. Feller (Northwestern University)

Sweet Hallucinations of an English Rose

William Watson (Washington, DC)

The Great Word-Note Shift

Warwick Edwards (University of Glasgow)

Saturday 7 May

Theoretical Interpretations of Notation

Merely an abstraction? or three into two won't go: The 'tres breves negros' of Josquin and Morales in seventeenth-century Iberian treatises and further symbolism

Bernadette Nelson (GESEM/FCSH, Nova University, Lisbon)

Music notations and monastic reform in Johannes Gallicus' *Ritus canendi*

Giacomo Pirani (Università di Pavia, Cremona)

Nicola Vicentino's Vision: Context and Challenges of His Chromatic-Enharmonic Notation

Luigi Collarile and Johannes Keller (Schola Cantorum Basiliensis FHNW, Basel)

Private exhibition and visit of the museum at KBR

Antonio Chemotti (Alamire Foundation, KU Leuven / KBR)

Ann Kelders (KBR / Research Associate Alamire Foundation, KU Leuven)

Partners

Alamire Foundation

De Alamire Foundation, Internationaal Centrum voor de Studie van Muziek in de Lage Landen, werd in 1991 opgericht als een samenwerkingsverband tussen KU Leuven (Onderzoeksgroep Musicologie) en Musica, Impulscentrum voor Muziek. De organisatie stelt zich tot doel hoogkwalitatief onderzoek naar het muziekleven in de Lage Landen tot ca. 1800 te voeren, te stimuleren en te coördineren. Daarnaast is er aandacht voor de lokalisatie, inventarisatie en conservatie van het muzikaal patrimonium in Vlaanderen en voor de ontsluiting van dit vaak onbekend erfgoed voor een zo breed mogelijk publiek. Vandaag is de Alamire Foundation dankzij het Alamire Digital Lab en zijn expertisecentra – het Huis van de Polyfonie en de Library of Voices – meer dan ooit een dynamisch *centre of excellence* met internationale uitstraling.

www.alamirefoundation.org
tel. 016 32 87 50

30CC

30CC – het cultuurcentrum van Leuven – is een vlag die vele ladingen dekt. Naast een zeer bedrijvig cultuurhuis dat een ruim, divers en kwalitatief aanbod aan podiumkunsten presenteert, is 30CC ook een toegankelijk cultuurhuis dat methodieken ontwikkelt om een zo ruim mogelijk publiek te laten participeren en dat graag in vele partnerships samenwerkt. Bovendien biedt 30CC ook ruimte en omkadering voor experiment, productie en talentontwikkeling, en is het de motor van straffe Leuvense festivals, met diverse partners. Ook op vlak van locaties is diversiteit troef: 30CC plant voorstellingen in de Schouwburg, de Minnepoort, het Wagehuys, de Romaanse Poort, de Predikherenkerk en andere schitterende plaatsen in de Leuvense binnenstad. Dit huis programmeert voor iedereen en gaat de uitdaging aan om Leuven ook op cultureel vlak te laten bruisen. Naast een grote kijksite wil 30CC ook een laboratorium zijn waar gewerkt wordt aan ideeën voor morgen: een creatieve vrijstaat waarin artiesten kunnen excelleren.

30CC.be
tel. 016 27 40 00

Abdij van Park

De Abdij van Park is een 42 hectare grote, groene oase aan de stadsrand van Leuven en een van de best bewaarde kloostercomplexen met alle elementen van een abdij uit het ancien régime. Om dit unieke, historische geheel niet verloren te laten gaan, sloot de norbertijnen-gemeenschap in 2003 een erfpachtovereenkomst af met de Stad Leuven. De site werd opgedeeld in zones met aangepaste herbestemming. Zo werden de voormalige Mariapoort en Norbertuspoort gerestaureerd en als het Huis van de Polyfonie en de Library of Voices in gebruik genomen door de Alamire Foundation. In 2020 is daar het Gastenkwartier aan toegevoegd. Andere blikvangers zijn de abdijkerk, het Wagenhuis (Kerk in Nood) en PARCUM, Dialoogmuseum voor religie, kunst en cultuur. Voor het beheer van de abdij richtte de stad Leuven in 2017 de bvba Erfgoedsite Abdij van Park op, een dochterfiliaal van het Autonoom Gemeentebedrijf Stadsontwikkeling Leuven. Het geheel van de abdij wordt thans door de Stad Leuven gerestaureerd, met belangrijke steun van de Vlaamse overheid.

visitleuven.be/abdijvanpark
tel. 016 27 44 80

Praktische informatie

Tickets

30CC / Ticketbalie, Rijschoolstraat 4-3000 Leuven
Tickettelefoon: 016 27 40 00
Ticketbalie en tickettelefoon zijn bereikbaar van woensdag tot en met zaterdag van 12u tot 17u.
Online via www.30CC.be
Concertbalie: 45 minuten voor aanvang van de voorstelling kunnen op de concertlocatie tickets worden aangekocht.

Meer info over Passie van de Stemmen

www.alamirefoundation.org
contact@alamirefoundation.org
Telefoon: 016 32 87 50

www.30CC.be
info@30CC.be
Telefoon: 016 27 42 40

Uw steun

Steun aan het Leuven Chansonier Fonds en schenkingen zijn welkom op het rekeningnummer van de Koning Boudewijnstichting:

IBAN BE10 0000 0000 0404
BIC BPOTBEB1 (BPost bank)
Koloniënstraat (P28), 1000 Brussel
Structurele mededeling: 181/1140/00240
Giften vanaf €40 zijn fiscaal aftrekbaar.

samenstelling en redactie

Bart Demuyt
Lieve Depuydt
Annick Dumalin
Ann Kelders
Pieter Mannaerts
Jo Santy
Anouk Stulens

curator

Bart Demuyt

medewerkers

Stratton Bull
David Burn
Bart Demuyt
Lieve Depuydt
Annick Dumalin
Joris Erven
Ann Kelders
André Kockaerts
Pieter Mannaerts
Robrecht Penders
Jo Santy
Anouk Stulens
Stefan Van Lani
An Verbeeck
technische ploeg 30CC

teksten en vertalingen

AMUZ Festival van Vlaanderen Antwerpen
Alamire Foundation
Ann Kelders
Pieter Mannaerts

beeld cover en pagina 23

Fragment uit *Missa Maria zart* van Jacob Obrecht (Alamire Foundation), koorboek gemaakt door Marc Busnel

druk

Drukkerij Lamine, Herent

verantwoordelijke uitgever

Bart Demuyt
Abdij van Park 1, 3001 Leuven
wettelijk depotnummer: D/2022/12.118/1

